

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Волинський національний університет імені Лесі Українки**  
**Географічний факультет**  
**Кафедра туризму та готельного господарства**

**СИЛАБУС**  
вибіркового освітнього компонента

**ЕСТЕТИКА ЛАНДШАФТУ**

підготовки	Бакалавр
спеціальності	242 Туризм
освітньо-професійної програми	Туризм

**Силабус освітнього компонента «ЕСТЕТИКА ЛАНДШАФТУ»** підготовки бакалавра, галузі знань 24 Сфера обслуговування, спеціальності 242 Туризм, за освітньо-професійною програмою Туризм.

**Розробник:** Гринасюк А.Р., старший викладач кафедри туризму та готельного господарства, кандидат географічних наук.

**Погоджено**

Гарант освітньо-професійної програми:



Ільїн Л.В.

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри туризму та готельного господарства**

протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:



Ільїн Л. В.

## I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Спеціальність: 242 Туризм Освітньо-професійна програма: Туризм Освітній рівень: перший (бакалаврський)	<b>Вибірковий</b>
Кількість годин/кредитів 150/5		<b>Рік навчання – 4</b>
ІНДЗ: немає		<b>Семестр – 7</b>
		<b>Лекції – 10 год.</b>
		<b>Практичні – 20 год.</b>
		<b>Самостійна робота – 110 год.</b>
		<b>Консультації – 10 год.</b>
Мова навчання	<b>Форма контролю: залік</b>	
	Українська	

## II. Інформація про викладача

*III:* Гринасюк Анастасія Русланівна

*Науковий ступінь:* кандидат географічних наук

*Посада:* старший викладач кафедри туризму та готельного господарства

*Контактна інформація викладача:* 0660892002, [Hrynasiuk@vnu.edu.ua](mailto:Hrynasiuk@vnu.edu.ua)

*Дні занять* (посилання: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

## III. Опис освітнього компонента

### 1. Анотація курсу.

Як навчальна дисципліна «Естетика ландшафту» вивчається студентами підготовки «Бакалавра» за освітньою програмою «Туризм» відповідно до стандартів підготовки фахівців спеціальності 242 «Туризм». Вивчення дисципліни забезпечує засвоєння студентами базових знань, умінь та практичних навичок з сільського (зеленого) туризму, а також практичних аспектів організації та проведення такого виду туризму.

### 2. Пререквізити і постреквізити дисципліни

Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з теорії та практики: «Основи туризмознавства», «Географія туризму».

### 3. Мета і завдання навчальної дисципліни

*Метою* навчальної дисципліни «Естетика ландшафту» є навчити студентів основних методик з оцінювання естетичної привабливості ландшафтів з використанням суб'єктивного та об'єктивного підходів; вивчення системи таксонів, що дають можливість типізувати ландшафтні комплекси за пейзажно-естетичними властивостями; оцінювати та виділяти найбільш естетично привабливі ландшафти; територіальне планування з точки зору перспектив рекреаційного використання в результаті оцінювання естетичної привабливості ландшафтів.

Невід'ємною потребою життя і нормою цивілізованого суспільства є прагнення людей якісно задовольняти власні потреби. Для цього важливе відновлення фізичного та психоемоційного стану людини. Найчастіше забезпечення такої потреби відбувається через відпочинок. Основою для розвитку рекреації слугують рекреаційні ресурси. При виборі рекреантом місця відпочинку рекреанти перш за все орієнтуються на привабливість території, тому можна вважати, що естетичний ландшафт є головним об'єктом рекреаційного використання. Тому для належного дослідження естетичної

привабливості ландшафту і збереження унікальних пейзажів потрібні спеціальні цільові напрацювання. Тому основними завданнями вивчення дисципліни «Естетика ландшафту» є оволодіння теоретичними і практичними навиками оцінки естетики ландшафтів та вміння застосовувати результати навчання у рекреаційно-господарському природокористуванні.

#### **4. Результати навчання (компетентності).**

У результаті вивчення дисципліни студенти мають здобути наступні практичні навички та уміння:

*Загальні компетентності:*

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища;

*Фахові компетентності:*

ФК 17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;

*Результати навчання:*

РН 4. Пояснювати особливості організації рекреаційно- туристичного простору;

РН 5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

#### **5. Структура освітнього компонента.**

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю* /Бали
<b>Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади оцінювання естетики ландшафтів</b>						
Тема 1. Ландшафт як просторово-цілісна система	15	2	2	10	1	ДС, РМГ/10
Тема 2. Районування природних ландшафтів. Передумови і чинники формування ландшафтів	15	2	2	10	1	ДС, РМГ/10
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4	20	2	20
<b>Змістовий модуль 2. Оцінювання естетики ландшафтів</b>						
Тема 3. Понятійно-термінологічна система естетики ландшафтів. Естетичні ресурси.	25	2	2	20	1	ДС, РМГ/10
Тема 4. Оцінювання естетики ландшафтів: підходи та методи.	15	2	2	10	1	ЗПР, УО/10
Тема 5. Оцінювання естетики ландшафтів: підходи та методи.	13	–	2	10	1	ДП, ДС/10
Тема 6. Факторно-компонентна оцінка естетики ландшафтів.	13	–	2	10	1	ДП, ДС/10
Тема 7. Якісна оцінка естетики ландшафтів.	13	–	2	10	1	ЗПР, УО/10
Разом за змістовим модулем 2	79	4	10	60	5	50
<b>Змістовий модуль 3.</b>						
Тема 8. Охорона та відновлення естетичних ландшафтів.	15	2	2	10	1	ДС, РМГ/10
Тема 9. Рекреаційно-господарське використання естетичних ландшафтів.	13	–	2	10	1	ДП, ДС/10

Тема 10. Естетичні ландшафти України.	13	–	2	10	1	ЗПР, УО/10
Разом за змістовим модулем 3	41	2	6	30	3	30
<b>Усього годин / Балів</b>	<b>150</b>	<b>10</b>	<b>20</b>	<b>110</b>	<b>10</b>	<b>100</b>

\*Форми контролю: ДС – дискусія; РМГ – робота в малих групах; ЗПР – захист практичної роботи; УО – усне опитування; ДП – доповідь з презентацією.

#### **6. Завдання для самостійного опрацювання.**

<b>№ п/п</b>	<b>Тематика</b>	<b>К-сть годин</b>
1	Ландшафт як просторово-цілісна система.	10
2	Районування природних ландшафтів.	10
3	Передумови і чинники формування ландшафтів.	10
4	Оцінювання естетики ландшафтів: підходи та методи.	10
5	Пейзажні комплекси та їх типізація.	10
6	Факторно-компонентна оцінка естетики ландшафтів.	10
7	Якісна оцінка естетики ландшафтів.	10
8	Охорона та відновлення естетичних ландшафтів.	10
9	Рекреаційно-господарське використання естетичних ландшафтів.	10
10	Естетичні ландшафти світу.	20
<b>Усього</b>		<b>110</b>

#### **IV. Політика оцінювання**

Основні принципи організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти розкриває «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (посилання: [https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2022-07/Polozh\\_pro\\_otzin\\_%D1%80%D0%B5%D0%B4%2B%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf](https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2022-07/Polozh_pro_otzin_%D1%80%D0%B5%D0%B4%2B%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf)).

##### *Політика викладача щодо здобувача освіти*

Студент зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навичками та компетентностями з освітнього компонента. При вивченні освітнього компонента необхідно спиратися на конспект лекцій, рекомендовану основну та додаткову навчальну, наукову літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем освітнього компонента. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: активно працювати на практичних заняттях (брати участь в обговоренні дискусійних питань); повною мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені практичні заняття.

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу з метою поточного та підсумкового оцінювання знань, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути толерантним, доброзичливим, виваженим у спілкуванні зі студентами та викладачами, уважним і дотримуватися дисципліни та часових (строкових) параметрів навчального процесу.

Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.

### *Політика щодо академічної доброчесності*

Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної доброчесності. Дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю без використання зовнішніх джерел інформації (наприклад, окрім випадків, дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття); надання достовірної інформації про результати власної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Списування під час модульних контрольних робіт та екзамену заборонені (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки знайшли своє відображення в «Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» (посилання: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>).

Вимоги до академічної доброчесності визначаються Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (посилання: <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/polozhennya-pro-antyplagiat.pdf>).

### *Політика щодо дедлайнів та перескладання*

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки, не дозволяється.

### *Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти*

Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у Волинському національному університеті імені Лесі Українки шляхом валідації [https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022\\_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F\\_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB\\_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2\\_%D0%92%D0%9D%D0%A3\\_i%D0%BC\\_%D0%9B.%D0%A3\\_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf](https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC_%D0%9B.%D0%A3_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf)

Визнання можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

## **V. Підсумковий контроль**

Форма підсумкового контролю – залік. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач

освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості в усній формі. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

#### *Перелік питань до заліку*

1. Поняття про ландшафт.
2. Класифікація ландшафтів.
3. Поняття про районування природних ландшафтів.
4. Одиниці районування природних ландшафтів.
5. Поняття про окультурені ландшафти.
6. Поняття про антропогенні ландшафти.
7. Класифікація окультурених ландшафтів.
8. Кліматичні умови як чинник формування ландшафтів.
9. Рельєф та ґрунти як чинник формування ландшафтів.
10. Поверхневі води як чинник формування ландшафтів.
11. Рослинність як чинник формування ландшафтів.
12. Підходи до визначення «ландшафт».
13. Перцепційна географія, поведінкова географія та гуманістична географія – нові наукові напрями.
14. Підходи до визначення естетичних ресурсів.
15. Фундаментальні праці з дослідження ландшафтної естетики.
16. Об'єктивні підходи до оцінювання естетики ландшафтів.
17. Суб'єктивні підходи до оцінювання естетики ландшафтів.
18. Методи та методики оцінювання.
19. Поняття «пейзаж», «пейзажний комплекс».
20. Підходи до класифікації пейзажних комплексів.
21. Суть визначення естетичного потенціалу за факторно-компонентним оцінюванням.
22. Формування шкали оцінювання відповідно до природних умов території.
23. Природоохоронне законодавство України.
24. Американська ідеологія захисту дикої природи.
25. Міжнародні нормативно-правові документи захисту естетики ландшафтів.
26. Обмежене рекреаційне використання.
27. Розвиток активного туризму.
28. Інтенсивне рекреаційне використання.
29. Шляхи оптимізації туристсько-рекреаційного природокористування
30. Внесення естетичних ландшафтів до природо заповідних територій.
31. Найбільш відомі естетичні ландшафти Європи.
32. Найбільш відомі естетичні ландшафти Північної Америки.
33. Найбільш відомі естетичні ландшафти Південної Америки.
34. Найбільш відомі естетичні ландшафти Азії.
35. Найбільш відомі естетичні ландшафти Африки.
36. Найбільш відомі естетичні ландшафти Австралії та Океанії.
37. Естетичні ландшафти рівнинної України.
38. Естетичні ландшафти Українських Карпат та Кримських гір.
39. Поняття про ландшафтний дизайн.
40. Специфіка та об'єкти ландшафтної архітектури.
41. Проектування об'єктів ландшафтної архітектури.
42. Поняття про садово-паркові ландшафти.
43. Ландшафтне мистецтво та духовна культура.
44. Естетичне облаштування садово-паркових ландшафтів.

### Шкала оцінювання

Оцінка знань здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

### VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

*Основна:*

1. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України : навчальний посібник / О. О. Бейдик – 3-є видання перерод і доп. К. : Альтерпрес, 2011. 462 с.
2. Бучко Ж. Відеоекоекологічний підхід до вивчення ландшафтних комплексів / М. Дугчак, П. Чернега // Ландшафти і сучасність: збірник наукових праць. Київ–Вінниця. В. : Гіпаніс, 2000. С.131–133.
3. Бучко Ж. І. До аналізу естетичних властивостей ландшафту / Ж. І. Бучко // Науковий вісник Чернівецького університету: Серія Географія : збірник наукових праць. 1997. Вип. 19. С. 144–150.
4. Бучко Ж. І. До естетичної оцінки ландшафту / Ж. І. Бучко // Ландшафт як інтегруюча концепція ХХІ сторіччя : збірник наукових праць. К., 1999. С. 193–194.
5. Гринасюк А. Р. Атрактивність ландшафтів Волинської області : теорія і практика оцінювання : монографія / А. Р. Гринасюк, Л. В. Ільїн. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 196 с.
6. Гринасюк А. Р. Ландшафти Волинської області: аналіз естетичних властивостей / А. Р. Гринасюк // Географія та туризм: наук. зб. / Ред. кол.: Я. Б. Олійник (відп. ред.) та ін. К. : Альфа-ППК, 2014. Вип. 31. С. 201–210.
7. Гродзинська О. Ю. Перцепційне районування території України / О. Ю. Гродзинська // Ландшафт як інтегруюча концепція ХХІ сторіччя : збірник наукових праць. К., 1999. С. 166–170.
8. Гродзинський М. Д. Естетика ландшафту: навчальний посібник / М. Д. Гродзинський, О. В. Савицька. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 183 с.
9. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір : у 2 т. Том 1 / М. Д. Гродзинський. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 431 с.
10. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір : у 2 т. Том 2 / М. Д. Гродзинський. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 503 с.
11. Гудзевич А. В. Просторово-часова організація сучасних ландшафтів: теорія і практика / А. В. Гудзевич. Вінниця : Віндрук, 2012. 432 с.
12. Гуцуляк В. М. Основи ландшафтознавства : навч. Посібник / В. М. Гуцуляк. К. : НМК ВО, 1992. 60 с.

*Додаткова література*

1. Борейко В. Е. Екологічна етика : навч. посібник / В. Е. Борейко, А. В. Подобайло. К.: Фітосоціоцентр, 2004. 116 с.
2. Давиденко В. М. Заповідна справа: навч. посібник для студентів екологічних, біологічних, природничих, лісівничих, агрономічних факультетів вищих навчальних закладів III, IV рівнів акредитації / В. М. Давиденко. Миколаїв : МФ НаУКМА, 2001. 140 с.



3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264– XII від 25.06.1991 р.) URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення 25.06.2014 р.). Назва з екрану.
4. Законі України «Про природно-заповідний фонд України» (№2456–XII від 16.06.1992 р.) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-12> (дата звернення 25.06.2014 р.). Назва з екрану.
5. Ільїна О. В. Туризм. Рекреаційна географія: Поняття і терміни / О.В. Ільїна. Луцьк : ПП Іванюк, 2009. 100 с.
6. Масляк П. О. Рекреаційна географія :навч. посіб. / П. О. Масляк. К. : Знання, 2008. 343 с.
7. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України / В. І. Мацола. Л. : Інт регіон. дослідж. НАНУ, 1997. 259 с.
18. Пащенко В. М. Методологія постнекласичного ландшафтознавства / В. М. Пащенко. К. : Б.в., 1999. 283 с.
19. Петлін В. М. Закономірності організації ландшафтних фацій / В. М. Петлін. Одеса : Маяк, 1998. 240 с.
20. Петлін В. М. Конструктивне ландшафтознавство. Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 357 с.
21. Петлін В. М. Прикладне ландшафтознавство / В. М. Петлін. К. : ІСДО. 1993. 92 с.
22. Fines K. D. Landscape evaluation: a research project in East-Sassux / K.D. Fines // Regional studies. – 1968. V. 12, № 1. P. 41–55.

*Інтернет-ресурси:*

1. Бібліотека Волинського національного університету імені Лесі Українки : веб-сайт. URL: <https://library.vnu.edu.ua/> (дата звернення: 27.08.2022).
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 27.08.2022).
3. Туристична бібліотека «Все про туризм». URL: <https://tourlib.net/ua.htm> (дата звернення: 27.08.2022).